

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Partnerstwa tematyczne w ramach porozumienia lublańskiego”**(opinia rozpoznawcza)**

(2022/C 486/12)

Sprawozdawca: **David SVENTEK**Współsprawozdawca: **Florian MARIN**

Wniosek o konsultację	Rada – prezydencja czeska, 26.1.2022
Podstawa prawna	Art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja ds. Unii Gospodarczej i Walutowej oraz Spójności Gospodarczej i Społecznej
Data przyjęcia przez sekcję	9.9.2022
Data przyjęcia na sesji plenarnej	21.9.2022
Sesja plenarna nr	572
Wynik głosowania (za/przeciw/wstrzymało się)	190/1/4

1. Wnioski i zalecenia

1.1. Komitet zdecydowanie popiera stanowiska przedstawione w porozumieniu lublańskim w sprawie agendy miejskiej dla UE i ze szczególnym zadowoleniem przyjmuje to, że położono znaczny nacisk na partnerstwo oraz wielopoziomowe i angażujące wiele zainteresowanych stron sposoby podejścia do rozwoju obszarów miejskich.

1.2. Partnerstwa tematyczne powinny prowadzić do wymiernych i zrównoważonych działań i rezultatów, których trwałość będzie wykraczała poza okres funkcjonowania samych partnerstw. Kwestią, którą należy mieć nieustannie na uwadze, jest możliwość stosowania osiągniętych rezultatów w innych państwach członkowskich, regionach, miastach lub sektorach. Należy monitorować rozkład terytorialny i równowagę geograficzną wspomnianych możliwości, tak aby mogły one przynieść korzyści regionom i miastom znajdującym się w trudnej sytuacji.

1.3. Należy rozważyć możliwość zacieśnienia związku między agendą miejską dla UE a polityką spójności. Choć są to dwie odrębne polityki i inicjatywy, w których dąży się do realizacji różnych celów osadzonych w różnych ramach, powinny występować między nimi synergie. W tym kontekście potrzebne są wzajemnie powiązane ze sobą narzędzia i instrumenty zapewniające bardziej uporządkowane wsparcie miastom objętym polityką spójności, a także współpraca międzysektorowa i międzyinstytucjonalna oraz integracja działań na szczeblu strategicznym i operacyjnym. Należy zwiększyć wiarygodność partnerstw tematycznych w przyszłości.

1.4. Przewidywalne i objęte wsparciem finansowym mechanizmy wdrażania przekładające europejskie cele strategiczne na konkretne działania oraz zagwarantowanie dostępności odpowiednich środków finansowych na szczeblu lokalnym mają kluczowe znaczenie dla małych i średnich władz miejskich oraz dla ich dalszego uczestnictwa w procesach agendy miejskiej dla UE.

1.5. Zdaniem Komitetu kryteria wyboru partnerów do partnerstw tematycznych powinny być bardziej konkretne, otwarte i sprzyjające włączeniu społecznemu. W ramach procedury wyboru nie należy ograniczać możliwości udziału w tym procesie partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego, wspólnie z władzami miejskimi. Ważne jest uwzględnienie oceny *ex ante* przeprowadzonej w odniesieniu do ekologizacji miast i zrównoważonej turystyki.

1.6. Warunki pracy, przewidywalność kariery zawodowej i dostęp do wysokiej jakości miejsc pracy, równe szanse i odpowiednie wynagrodzenia powinny być traktowane w sposób przekrojowy. W tym kontekście należy uwzględnić zapewnienie wszelkiego rodzaju dialogów i konsultacji z zainteresowanymi stronami, w tym dialogu społecznego, dialogu obywatelskiego i konsultacji z obywatelami.

1.7. Komitet sugeruje rozważenie możliwości przyjęcia podejścia oddolnego oraz tworzenia klastrów tematycznych, sieci tematycznych i sieci służących do opracowywania dostosowanych do indywidualnych potrzeb i ukierunkowanych na konkretny obszar rozwiązań, a także zapewnienie umiejętności korzystania z istniejących sieci tematycznych i miejskich, w szczególności w małych i średniej wielkości miastach.

1.8. Można by wzmocnić rolę EKES-u w zarządzaniu agendą miejską dla UE i porozumieniem lublańskim. EKES powinien również stać się członkiem zarówno grupy ds. rozwoju miejskiego, jak i technicznej grupy przygotowującej agendę miejską i brać udział w posiedzeniach dyrektorów generalnych poświęconych problematyce dotyczącej miast.

1.9. Wśród innych zagadnień, którymi mogłyby zająć się partnerstwa tematyczne, można wymienić demokrację uczestniczącą, gospodarkę dobrobytu w miastach oraz powiązania miejsko-wiejskie, ze szczególnym uwzględnieniem młodzieży.

1.10. Komitet ponawia swoją propozycję dotyczącą powołania specjalnego sekretariatu z myślą o zwiększeniu efektywności i skuteczności partnerstw tematycznych, aby zagwarantować ich powiązanie z politykami miejskimi na szczeblu lokalnym, zapewnić im pomoc techniczną oraz usprawnić proces tworzenia społeczności tematycznych i wymianę najlepszych praktyk tematycznych. Należy tego dokonać w ścisłej współpracy z Europejskim Komitetem Regionów.

2. Wprowadzenie

2.1. 26 listopada 2021 r. ministrowie UE odpowiedzialni za sprawy miejskie przyjęli porozumienie lublańskie i towarzyszący mu wieloletni program prac, rozpoczynając tym samym nowy etap realizacji agendy miejskiej dla UE. We wspomnianym dokumencie przewidziano konkretne działania na rzecz odnowienia agendy miejskiej dla UE – ich wspólnym celem było zwiększenie wpływu wywieranego przez agendę oraz jej skuteczności. Wieloletni program prac stanowi uzupełnienie deklaracji politycznej; określono w nim parametry operacyjne, metody pracy i kroki, jakie należy podjąć, aby wdrożyć kolejny etap tej wielopoziomowej inicjatywy w zakresie zarządzania realizowanej przy udziale wielu zainteresowanych stron.

2.2. 14 zagadnień priorytetowych określonych w agendzie miejskiej dla UE⁽¹⁾ zachowało swoją ważność: włączanie migrantów i uchodźców; jakość powietrza; ubóstwo miejskie; mieszkalnictwo; gospodarka o obiegu zamkniętym; miejsca pracy i umiejętności w gospodarce lokalnej; przystosowanie się do zmiany klimatu (uwzględniając rozwiązania w zakresie zielonej infrastruktury); transformacja energetyczna; zrównoważone wykorzystanie gruntów i rozwiązań opartych na zasobach przyrody; mobilność miejska; transformacja cyfrowa; innowacyjne i odpowiedzialne zamówienia publiczne; kultura i dziedzictwo kulturowe oraz bezpieczeństwo w przestrzeni publicznej.

2.3. Porozumienie lublańskie uzupełnia listę zagadnień priorytetowych o następujące cztery zagadnienia: miasta równości, żywność, zazielenianie miast oraz zrównoważona turystyka. Dodano je w wyniku procesów współtworzenia, przy czym są one powiązane z nową kartą lipską, politykami unijnymi i innymi pojawiającymi się tendencjami w zakresie rozwoju obszarów miejskich, a ponadto wychodzą również naprzeciw potrzebom miast.

2.4. Nadchodząca prezydencja czeska w Radzie Unii Europejskiej zwróciła się do Komitetu o zbadanie wpływu, jaki zmiany wynikające z przyjęcia nowego porozumienia lublańskiego mogą wyrzucić na proces tworzenia partnerstw tematycznych. Podczas czeskiej prezydencji w Radzie UE dwa spośród czterech zagadnień uzgodnionych w Lublanie – zazielenianie miast i zrównoważona turystyka – zostaną dodatkowo rozwinięte.

3. Uwagi ogólne

3.1. Komitet zdecydowanie popiera stanowiska przedstawione w porozumieniu lublańskim w sprawie agendy miejskiej dla UE i ze szczególnym zadowoleniem przyjmuje to, że położono znaczny nacisk na partnerstwo oraz wielopoziomowe i angażujące wiele zainteresowanych stron sposoby podejścia do rozwoju obszarów miejskich.

3.2. Jednocześnie Komitet wspiera kontynuowanie wdrażania i dalsze rozwijanie agendy miejskiej dla UE przy zagwarantowaniu pełnego poszanowania zasad proporcjonalności. Ponadto należy starannie zarządzać zasadą dodatkowości na szczeblu lokalnym.

3.3. Komitet z zadowoleniem przyjmuje to, że w porozumieniu lublańskim uznano znaczenie EKES-u i jego rolę w procesie wspierania agendy miejskiej dla UE. Jak wspomniano w wieloletnim programie prac towarzyszącym agendzie miejskiej dla UE, Komitet dysponuje zdolnością i wolą zapewnienia wkładu i wsparcia w kontekście terytorialności rozwoju, partnerstw oraz ekonomicznych i społecznych aspektów rozwoju obszarów miejskich, a także propagowania unijnych polityk miejskich.

(¹) https://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/themes/urban-development/agenda

3.4. Wyzwania związane z różnorodnością, złożonością i zrównoważonym charakterem stojące przed politykami w zakresie rozwoju obszarów miejskich wiążą się z koniecznością wypracowania wielopoziomowych sposobów podejścia angażujących wiele zainteresowanych stron, w ramach których kluczową rolę będą odgrywały partnerstwa. W porozumieniu lublańskim potwierdzono znaczenie partnerstw w procesie zwiększania wiedzy. Partnerstwa tematyczne powinny prowadzić do wymiernych i zrównoważonych działań i rezultatów, których trwałość będzie wykraczała poza okres funkcjonowania samych partnerstw. Kwestią, którą należy mieć nieustannie na uwadze, jest możliwość stosowania osiągniętych rezultatów w innych regionach, miastach lub sektorach. Należy monitorować rozkład terytorialny wspomnianych szans. Należy motywować miasta i oferować im zachęty do korzystania z europejskich szans rozwojowych oraz do odgrywania aktywnej roli na szczeblu UE.

3.5. Różnorodność miast i ich polityk rozwojowych sprawia, że trudno jest skutecznie między nimi nawigować – jest to problem, dla którego w politykach UE w zakresie rozwoju obszarów miejskich nie znaleziono jeszcze ogólnego rozwiązania. Należy wypracować dostosowane do indywidualnych potrzeb podejście bazujące na partnerstwie, społeczeństwie obywatelskim i partnerach społecznych. Rozwiązania dotyczące przyszłości strategii rozwojowych powinny obejmować różne perspektywy oraz opierać się na wiedzy fachowej z różnych dziedzin. W opinii EKES-u „Przegląd agendy terytorialnej UE, karty lipskiej i agendy miejskiej dla UE”^(?) Komitet zalecił stosowanie najbardziej odpowiednich instrumentów wsparcia dla danych rodzajów terytoriów przy przestrzeganiu zasady pomocniczości, co doprowadzi do wyeliminowania objawów niedostatku, zapóźnień i izolacji w przypadku regionów zagrożonych.

3.6. Należy zapewnić uczciwą konkurencję dla wszystkich rodzajów miast przy finansowaniu ich zrównoważonego rozwoju, co oznacza zagwarantowanie małym i średnim miastom równego dostępu do środków finansowych. Zasadę konkurencji należy dostosować do tej sytuacji i zawsze brać pod uwagę.

3.7. Nowym elementem przewidzianym w porozumieniu lublańskim są oceny *ex ante* zagadnień. Celem wspomnianych ocen jest wypracowanie pragmatycznego, skutecznego i zorientowanego na rezultaty podejścia służącego zwiększeniu wpływu przyszłych wyników agendy miejskiej dla UE. Umożliwią one również dostosowanie kryteriów kwalifikacji partnerów. Komitet zaleca, aby zainteresowane strony w dziedzinie polityki miejskiej i przyszłe partnerstwa tematyczne nieustannie brały pod uwagę potrzebę prowadzenia wymiany najlepszych praktyk, w tym wymianę modeli partnerstwa i współpracy.

3.8. Aby wdrożyć plany działania partnerstw tematycznych, należy dostosować instrumenty finansowane z funduszy UE i środków publicznych do indywidualnych potrzeb. Należy ustanowić odpowiednio dostosowane wsparcie (instrumenty finansowe, dotacje i fundusze) w celu zagwarantowania sprawnego przebiegu procesu wdrażania partnerstw tematycznych, w szczególności jeżeli chodzi o pomoc małym i średnim miastom oraz organizacjom. Należy również zapewnić sprawiedliwy dostęp do tego wsparcia i upewnić się, że żadne małe organizacje i miasta nie zostały pozostawione samym sobie.

3.9. Instrumenty takie jak zintegrowane inwestycje terytorialne i rozwój lokalny kierowany przez społeczność okazały się niezwykle skuteczne, dlatego też powinny być w dalszym ciągu wykorzystywane i wzmacniane w oparciu o stabilne i przewidywalne mechanizmy wdrażania. Zdaniem Komitetu istnieje również możliwość przyjęcia zintegrowanego podejścia^(?), w tym możliwości łączenia publicznych i prywatnych środków finansowych w celu zwiększenia zdolności i dzielenia ryzyka z korzyścią zarówno dla rozwoju terytorialnego, jak i dla rozwoju obszarów miejskich, z zachowaniem kontroli demokratycznej, przejrzystości zarządzania i odpowiedzialności.

3.10. Przy dążeniu do przezwyciężenia wyzwań w zakresie zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich należy zawsze brać pod uwagę innowacyjne rozwiązania. Zaleca się przekrojowe włączanie kwestii związanych z dostępem do innowacji, a także wymienianiem się innowacyjnymi pomysłami i zwiększaniem innowacyjności, do polityki spójności na lata 2021–2027 i do umów partnerstwa zawieranych na szczeblu państw członkowskich. Nie należy zaniedbywać przy tym testowania nowych znaczących i innowacyjnych rozwiązań, zwłaszcza w dziedzinach takich jak technologie 4.0, przemysł 5.0 lub technologie Web3, jak również innowacje społeczne. Europejska inicjatywa miejska odgrywa ważną rolę w budowaniu zdolności i wspieraniu innowacyjnych działań.

3.11. Marginalizowane regiony i miasta oraz ich słabsze grupy społeczne powinny być przedmiotem nieustannej troski w ramach polityk rozwojowych, aby możliwa była poprawa jakości życia wszystkich mieszkańców. Ograniczanie ubóstwa również powinno stanowić jeden z głównych priorytetów. Dostęp do inkluzywnej edukacji, usług społecznych, opieki zdrowotnej i innych usług użyteczności publicznej o wysokiej jakości ma kluczowe znaczenie dla zapewnienia sprawiedliwej odbudowy miast po pandemii. Przy opracowywaniu i wdrażaniu partnerstw tematycznych należy zwrócić szczególną uwagę na słabsze grupy mieszkańców miast, m.in. na osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami, osoby

^(?) Dz.U. C 429 z 11.12.2020, s. 145.

^(?) Zob. opinia EKES-u „Przegląd agendy terytorialnej UE, karty lipskiej i agendy miejskiej dla UE” (Dz.U. C 429 z 11.12.2020, s. 145).

wywodzące się z mniejszości, imigrantów, uchodźców oraz osoby należące do grup defaworyzowanych pod względem społecznym, ekonomicznym i kulturalnym. Należy zapewnić ich zaangażowanie poprzez budowanie zdolności w ramach tego procesu. EKES zdecydowanie zaleca, by priorytetem było ograniczenie nowych form nierówności społecznych, gospodarczych, środowiskowych i terytorialnych, w związku z czym należy zagwarantować sprawiedliwe i wielorakie zaangażowanie różnych zainteresowanych stron.

3.12. W porozumieniu lublańskim zidentyfikowano potrzeby w zakresie wsparcia o charakterze organizacyjnym i związanym z wiedzą fachową, a także określone potrzeby mniejszych miast. Ponieważ agenda miejska dla UE pozostaje nieformalną i dobrowolną inicjatywą, jej członkowie powinni również wносить wkład we wspieranie partnerstw i podejmowanie stosownych działań. Zdaniem Komitetu przy udzielaniu wsparcia technicznego potrzebnego w ramach partnerstw powinno brać się pod uwagę zrównoważony charakter końcowych rezultatów uzyskiwanych przez partnerstwa. Należy również nieustannie mieć na uwadze stosowanie wzmocnionego, zintegrowanego i bazującego na uczestnictwie podejścia, a także gromadzenie danych i wykorzystywanie ich na potrzeby inwestycji opartych na dowodach.

3.13. Niemniej przewidywalne i objęte wsparciem finansowym mechanizmy wdrażania przekładające europejskie strategię na konkretne działania oraz zagwarantowanie dostępności odpowiednich środków finansowych na szczeblu lokalnym mają fundamentalne znaczenie dla małych i średnich władz miejskich oraz dla ich dalszego uczestnictwa w procesach agendy miejskiej dla UE. Przy wdrażaniu partnerstw tematycznych należy uważnie zarządzać tą zasadą.

3.14. Polityka spójności oferuje zróżnicowane narzędzia i instrumenty sprzyjające zrównoważonemu rozwojowi obszarów miejskich w okresie programowania przypadającym na lata 2021–2027. Nowy cel polityki 5: „Europa bliższa obywatelom” ma przyczynić się do opracowania konkretnych narzędzi na potrzeby wdrażania strategii rozwoju lokalnego w miastach i miejscowościach. We wszystkich państwach członkowskich podwyższono minimalny poziom finansowania z EFRR przeznaczanego na miasta i ukierunkowanego na realizację priorytetów i projektów wybranych przez miasta na podstawie tych strategii z 5 % do 8 %. Ustanowiono ponadto Europejską inicjatywę miejską, aby zaoferować miastom spójniejsze wsparcie. Komitet zaleca nieustanne propagowanie możliwości zawierania partnerstw tematycznych na szczeblu lokalnym oraz angażowanie w ten proces wszystkich odpowiednich zainteresowanych stron, w tym EKES-u. W przyszłości środki przeznaczane na miasta mogłyby zostać zwiększone.

3.15. Z uwagi na większą niepewność i szeroką gamę zagrożeń partnerstwa tematyczne powinny przyczynić się do zwiększania odporności i zdolności reagowania na wstrząsy asymetryczne takie jak pandemia COVID-19 i inne podobne sytuacje. Godna potępienia wojna w Ukrainie wpływa na rozwój obszarów miejskich w państwach ościennych. Należy dostosować partnerstwa tematyczne, aby pozwalały radzić sobie z kryzysami w perspektywie krótkoterminowej, a także łącząc je z długoterminowym podejściem strategicznym.

4. Uwagi szczegółowe

4.1. Zdaniem Komitetu kryteria wyboru partnerów do partnerstw tematycznych powinny być bardziej konkretne. W ramach procedury wyboru nie należy ograniczać możliwości partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego udziału w tym procesie wspólnie z władzami miejskimi. Obejmuje to partnerów i organizacje reprezentujące m.in. słabsze grupy społeczne takie jak osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami, osoby wywodzące się z mniejszości, imigrantów, uchodźców oraz osoby należące do grup defaworyzowanych pod względem społecznym, ekonomicznym i kulturalnym. Wspomniane organizacje należy zachęcać i motywować do angażowania się w partnerstwa w ramach agendy miejskiej dla UE.

4.2. Zgodnie z paktem amsterdamskim zachęca się EKES do wnoszenia wkładu w dalszy rozwój agendy miejskiej dla UE w zakresie przysługujących mu kompetencji, zważywszy na fakt, że jest on jedną z zainteresowanych stron tego paktu. W dokumencie wykonawczym do nowej karty lipskiej i w porozumieniu lublańskim potwierdzono znaczenie paktu amsterdamskiego. Należy wzmocnić rolę Komitetu w kontekście agendy miejskiej dla UE i porozumienia lublańskiego. Komitet jest ważną europejską zainteresowaną stroną odpowiedzialną za zmienne ekonomiczne i społeczne polityk w zakresie rozwoju, która dysponuje zdolnością, wiedzą fachową i wiarygodnością pozwalającą jej wносить wkład we wdrażanie trzech filarów porozumienia lublańskiego: lepsze finansowanie, lepsze stanowienie prawa i lepsza wiedza. EKES powinien zostać formalnie uznany i powinien odgrywać rolę w głównych organach zarządzających wdrażaniem porozumienia lublańskiego, a także stać się członkiem zarówno grupy ds. rozwoju miejskiego, jak i technicznej grupy przygotowującej agendę miejską i brać udział w posiedzeniach dyrektorów generalnych poświęconych problematyce dotyczącej miast.

4.3. EKES jest zdania, że przyszłe partnerstwa tematyczne powinny obejmować zagadnienia takie jak demokracja uczestnicząca, gospodarka dobrobytu w miastach oraz powiązania miejsko-wiejskie⁽⁴⁾, które są zgodne z koncepcją rozwoju terytorialnego stosowaną w europejskich ramach strategicznych. Zaleca ustanowienie wyraźnego związku między procesem wyboru partnerów, procesem wyboru zagadnień i celami zrównoważonego rozwoju, a także zapewnienie ochrony wkładu partnerstw we wdrażanie celów zrównoważonego rozwoju.

⁽⁴⁾ Opinia EKES-u „W kierunku całościowej strategii na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich i miejskich” (Dz.U. C 105 z 4.3.2022, s. 49).

4.4. W przyszłości partnerstwa tematyczne mogłyby być zawiązywane w ramach klastrów tematycznych, istniejących sieci tematycznych oraz sieci tworzonych na potrzeby opracowywania dostosowanych do indywidualnych potrzeb i ukierunkowanych na konkretny obszar rozwiązań dla miast. W tym kontekście należy mieć na uwadze możliwość zwiększenia dostępności sieci, w szczególności dla małych i średnich miast. Miasta powinny pozostawać w centrum podejścia oddolnego partnerstw tematycznych, aby zapewnić synergię między warunkami lokalnymi a już istniejącymi partnerstwami tematycznymi.

4.5. Proces konsultacji stosowany przez partnerstwa tematyczne powinien obejmować wszystkie formy dialogu i konsultacji takie jak dialog społeczny, dialog z mieszkańcami i dialog obywatelski, a także odbywać się z udziałem wszystkich rodzajów zainteresowanych stron reprezentujących środowiska obywatelskie, m.in. partnerów społecznych, NGO i obywateli.

4.6. Komitet sugeruje powołanie sekretariatu dla partnerstw tematycznych we współpracy z Komisją i innymi odpowiednimi zainteresowanymi stronami, aby wspierać partnerstwa tematyczne, zagwarantować ich powiązanie z politykami miejskimi na szczeblu lokalnym, zapewnić im pomoc techniczną oraz usprawnić proces tworzenia społeczności tematycznych i wymianę najlepszych praktyk tematycznych. Należy udostępnić wystarczające zasoby, aby zapewnić sprawną administrację i skuteczne partnerstwa tematyczne, zwłaszcza w celu wdrożenia planów działania.

4.7. Komitet zaleca zacieśnienie związku między agendą miejską dla UE a polityką spójności. Choć są to dwie odrębne polityki i inicjatywy, w których dąży się do realizacji różnych celów osadzonych w różnych ramach, powinny występować między nimi synergie, w szczególności w kontekście platformy wymiany wiedzy ⁽⁵⁾ i działań w zakresie kapitalizacji, które mają zostać opracowane w ramach Europejskiej inicjatywy miejskiej. W tym względzie można rozważyć możliwość zamieszczenia wzmianki o prowadzonych działaniach na rzecz wdrażania partnerstw tematycznych w programach operacyjnych, poszczególnych zaproszeniach do składania wniosków lub kryteriach oceniania projektów. Wyniki prac partnerstwa tematycznego powinny zostać uwzględnione w planowaniu nowych programów operacyjnych w obszarze spójności.

4.8. Należy zapewnić większą spójność i silniejsze powiązania między politykami miejskimi wdrażanymi na szczeblu lokalnym a politykami unijnymi, zwłaszcza polityką spójności. W tym kontekście potrzebne są wzajemnie powiązane ze sobą narzędzia i instrumenty zapewniające spójniejsze wsparcie miastom w ramach polityki spójności, a także międzysektorowa i międzyinstytucjonalna współpraca i integracja na poziomie strategicznym i operacyjnym. Należy również zakończyć działania służące zwiększeniu konkurencyjności na szczeblu regionalnym poprzez zapewnienie komplementarności między obszarami miejskimi i wiejskimi, a także zagwarantować znaczny poziom spójności społecznej w ramach polityki spójności na lata 2021–2027.

4.9. Warunki pracy, przewidywalność kariery zawodowej i dostęp do wysokiej jakości miejsc pracy, możliwości i odpowiedni poziom wynagrodzeń to zmienne istotne z punktu widzenia uczciwości i sprawiedliwości procesów rozwoju obszarów miejskich, do których należy podchodzić w sposób przekrojowy przy podejmowaniu działań w zakresie zazieleniania miast, zrównoważonego charakteru łańcucha dostaw żywności, gospodarki o obiegu zamkniętym i zrównoważonej turystyki. Inwestowanie w ludzi powinno pozostać jednym z głównych priorytetów strategii rozwoju. Sprawiedliwy dostęp i równe szanse, a także możliwość korzystania z praw podstawowych, mają kluczowe znaczenie dla powodzenia partnerstw tematycznych.

4.10. Z uwagi na duże nagromadzenie zasobów i potrzeb na obszarach miejskich w ramach europejskiego semestru należy przyjąć bardziej zindywidualizowane podejście do skuteczności polityk w zakresie rozwoju obszarów miejskich, aby zagwarantować, że żadna osoba ani żadne miejsce nie zostaną pozostawione w tyle. W tym kontekście należy pamiętać o zapewnieniu spójności z innymi instrumentami europejskimi takimi jak Europejski filar praw socjalnych.

4.11. Obecnie można zaobserwować coraz większe zapotrzebowanie na strategię i projekty w zakresie rozwoju o wysoce złożonym charakterze. Komitet sugeruje, aby na potrzeby tego rodzaju inwestycji władze lokalne i regionalne zwiększyły swój potencjał w zakresie udziału obywateli, prognoz strategicznych i opracowywania różnych scenariuszy, planowania strategicznego i realizacji inwestycji publicznych. Ma to kluczowe znaczenie dla skuteczności działań w zakresie zrównoważonego rozwoju europejskich miast oraz dla przeorientowania miast na zaspokajanie potrzeb ich mieszkańców. Należy wziąć również pod uwagę kwestie związane z konwergencją danych pochodzących od różnych partnerstw oraz z uzyskiwaniem dostępu do danych za pośrednictwem platform otwartych danych, a także problematykę cyfrowego wymiaru sprawiedliwości i demokracji cyfrowej.

Bruksela dnia 21 września 2022 r.

Christa SCHWENG
Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

⁽⁵⁾ https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/strategy/strategy-2020-2024/our-digital-future/era/knowledge-exchange-platform-kep_pl